

OPUSCULUM

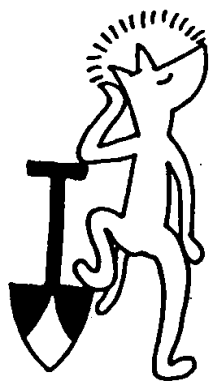
12/2010

MĚSÍČNÍK ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

OBSAH

Jubileum založení řádu	1
Dopis magistra řádu	2
Pozdrav provinciála	3
Zprávy z provincie	4
Výstava <i>Hic sunt (domini) canes</i>	6
Prosby o modlitby	7
Laická sdružení svatého Dominika	8
Krystal OP	9
Nové knihy	10
Res Claritatis	11
Mons. Dominik Duka OP převzal doktorát <i>honoris causa</i>	12
Mons. Dominik Duka OP: Historia magistra vitae	12

OPUSCULUM

Měsíčník České dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko

České dominikánské provincie

Adresa redakce:

Dagmar Ester Kopecká

Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5

e-mail: ester@op.cz

č. účtu: 122918389/0800 (ČS) var. symbol 332

Roční předplatné (11 čísel) včetně poštovného je 250 Kč.

Internet: opusculum.op.cz

Uzávěrka dalšího čísla: 23. 12. 2010

2016 – JUBILEUM ZALOŽENÍ ŘÁDU KAZATELŮ

„Běda nám, kdybychom nehlásali evangelium!“ (srov. 1 Kor 9,16)

**2010 – „Jak mohou hlásat, jestliže nebyli posláni?“
(Řím 10,15): Poslání kázat**

MODLITBA JUBILEA

Bože milosrdenství, ve své věčné moudrosti jsi povolal svého služebníka Dominika, aby se vydal na cestu víry jako poutník a kazatel milosti.

Se Slovem tvé sladké Pravdy v srdci a na rtech zval Dominik první sestry a bratry, aby se k němu připojili a vedli život kontemplativní poslušnosti ve službě svatého kázání.

Připomínáme si toto jubileum a prosíme tě: vdechni znovu do našich srdcí a myslí Ducha vzkříšeného Krista a obnov nás, abychom věrně a radostně hlásali evangelium pokoje. Skrze téhož Krista, našeho Pána. Amen.

Témata dalších roků přípravy na jubileum

- 2011** „Všichni slyšíme, jak našimi jazyky hlásají velké Boží skutky“ (Sk 2,11): Kázání a kultura / Komunitní kázání
- 2012** „Jdi k mým bratřím a oznam jim...“ (Jan 20,17): Ženy dominikánky a kázání
- 2013** „Ať se mi stane podle tvého slova“ (Lk 1,38): Maria: kontemplace a kázání Slova
- 2014** „Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění“ (Joel 3,1): Dominikánští laici a kázání
- 2015** „Když vytrváte v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí“ (Jan 8,31–32);
„To je ta svoboda, ke které nás osvobodil Kristus“ (Gal 5,1): Dominik: řízení, spiritualita a svoboda
- 2016** „Běda nám, kdybychom nehlásali evangelium!“ (srov. 1 Kor 9,16): Řád bratří kazatelů: včera, dnes a zítra

FRATRES ORDINIS PRAEDICATORUM CURIA GENERALITIA

Řím 25. listopadu 2010

Bratřím a sestřám Řádu

Prot. n. 50/10/973 Messagi MO

Drahé sestry, draží bratři,

řada z vás projevila v posledních týdnech solidaritu iráckým sestřám a bratřím, kteří – společně s ostatními Iráčany – čelí další vlně násilí vůči křesťanským komunitám v této zemi. Projevy bratrství, které nás spojují, jsou iráckým komunitám velkou a cennou podporou. Současně tím vyjadřujeme svoji solidaritu všem, na které v Iráku násilí doléhá.

V těchto dnech budeme slavit příchod adventní doby. S novou svěžestí bychom měli opět prohloubit svou naději v příchod Toho, který chce mezi námi přebývat a přinést nám tak Pokoj. Před několika měsíci jeden mladý člověk, který přežil jiné hrozné výbuchy násilí, prohlásil, že nic – dokonce ani smrt, která právě prošla kolem – nás nedonutí zřít se lásky. Tváří v tvář násilí tak dosvědčil, v čem je jediná opravdová síla a důstojnost člověka.

Abychom se sjednotili se všemi, kdo ve světě žijí stejnou nadějí, ve společenství se všemi utlačovanými křesťanskými komunitami – zvláště s iráckými –, navrhuji, abyste první neděli adventní věnovali v řádových kostelích i ve vašich komunitách modlitbě za mír. S tímto úmyslem je možné procházet celým adventem a přidat se ke společným modlitbám dominikánské rodiny.

Kéž Vládce Pokoje naplní svět svou spravedlností a dá nám milost pokoje v plnosti.

Váš bratr

*fr. Bruno Cadoré OP
Magistr Řádu*

(překlad S. M. Krista Chládková OP)

PŘIJMĚME KRISTA, ABY SE ZRODIL V NAŠEM NITRU

Fra Angelico: Zvěstování (1433–1434)

Milé sestry a bratři ve svatém Dominiku,

adventní a vánoční doba v sobě zahrnují dva dějinné horizonty. Tím prvním je příchod Krista na tento svět za císaře Augusta. Tím druhým je Kristův slavný příchod na konci časů, který bude stejně tak historickou událostí, jako jeho příchod o vánoční noci. První příchod je průlomem věčnosti do našeho času, druhý bude vplynutím času do věčnosti. Obě tyto události jsou pro nás časově vzdálené, alespoň o té první to můžeme říci s jistotou. My se nacházíme někde mezi nimi a nám náleží spojit je. První a druhý příchod je viditelný, zatímco spojení obou spočívá v neviditelném příchodu Krista do duše člověka. Když Krista přijmeme, aby se zrodil i v našem nitru, jeho první příchod se tak osobně dotýká i nás a druhý příchod se pro nás stává touhou naděje.

Všem vám přeji, aby se božskému Dítku u vás dostalo vlídného přijetí!

fr. Benedikt OP

NOVÁ ADRESA REDAKCE

Od konce října 2010 má redakce OPUSCULA novou adresu:

Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5, e-mail: ester@op.cz

PŘEDPLATNÉ OPUSCULA 2011 (+ nedoplatky 2010)

Roční předplatné (11 čísel včetně poštovného) na rok 2011 činí **250 Kč**. Můžete ho uhradit přiloženou složenkou nebo bankovním převodem na účet č. 122918389/0800 (ČS), var. symbol 332. Upřednostňujeme platbu bankovním převodem. **Prosíme odběratele, kteří ještě neuhradili předplatné za rok 2010, o jeho urychlené zaplacení.** S díky redakce.

KALENDÁŘ AKCÍ

- **22. 1. 2011** Setkání Kazatelského střediska v 16 hod. u sv. Jiljí
- **5. 2. 2011** Setkání misionářů v Olomouci

- 1. 12. sv. Jan Křtitel (fr. Lukáš Fošum OP)
- 8. 12. sv. Josef (fr. Romuald Rob OP)
- 15. 12. P. Maria (fr. Jordán Vinklárek OP)

Mariina legie

Mariina legie u sv. Jiljí pořádá v pátek 3. 12. v 17 hod. u nové sochy P. Marie v Celetné Mariánskou pobožnost, která pokračuje u sv. Jiljí v 17.45 litaniami, zásvětnou modlitbou, růžencem a od 18.30 mši svatou.

SLUŽBY PROVINCIALÁTU

Jako číslo na provincialát použijte prosím přednostně mobilní číslo +420 602 592 174 (pevná linka/fax: 224 219 685, e-mail: provincial@op.cz). Návštěvu otce provinciála je třeba vždy domluvit předem.

PRAŽSKÝ KONVENT

*Husova 234/8, 110 00 Praha 1
tel. 224 218 442, fax: 224 218 443
e-mail: praha@op.cz, <http://praha.op.cz>.*

Adventní středy

Srdečně vás zveme na adventní středy u dominikánů. Jedná se o tři přednášky na téma *Postavy adventu* s doprovodným programem. Předchází pravidelný růženec od 18 hod. s příležitostí ke svátosti smíření, konventní mše svatá od 18.30 a po ní večerní chvály. Po přednáškách, které se konají od 19.45 v kapli sv. Zdislavy, je od 20.45 hod. eucharistická adorace.

Program duchovní hudby

V době adventní: Staročeské roráty dle zpracování Dr. Orla, vždy v úterý a v pátek v 7 hod. v kapli sv. Zdislavy
varhany: Petr Chaloupský

19. 12. 18.30 4. neděle adventní

Roráty ve 4hlasé úpravě; Zpívá: Schola dominicana; Diriguje, varhany: P. Chaloupský

24. 12. „půlnoční“ vigilie z Narození Páně

lidový zpěv koled a instrumentální vložky
varhany: P. Chaloupský

25. 12. 18.30 Narození Páně

F. X. Brix: Missa pastoralis in D
Zpívá Křížovnícký sbor
Diriguje Doc. M. Franěk
varhany: P. Chaloupský

26. 12. 18.30 Svaté Rodiny

J. J. Ryba: Česká mše vánoční „Hej, mistře“
Zpívá: Spojené pražské sbory
Diriguje Dr. M. Pečená
varhany: P. Chaloupský

2. 1. 2011 15.00 Vánoční farní varhanní koncert (Petr Chaloupský)

program: Haendel, Bach, Liszt,... Chaloupský vstupné dobrovolné

Středy 18.30 Latinská mše svatá

Gregoriánský chorál, zpívá: Schola Aegidia, řídí: Kateřina Bartošová, varhany: Petr Chaloupský

Aktuální program hudby na <http://jilji.cz>

PLZEŇSKÝ KONVENT

*Jiráskovo nám. 30, 326 00 Plzeň 26
tel. 377 241 660, fax: 377 447 882
e-mail: plzen@op.cz; plzen.op.cz*

8. 12. od 19.15 přednáška z cyklu P. Tomáše Pospíšila OP na téma *Písmo svaté* – „Svatost Písma“

9. 12. od 19.15 přednáška režiséra a herce Jiřího Stracha na téma „Proč věřím“

11. 12. od 14.00 prodejní výstava sdružení Exodus a výtvarná dílna s výtvarnicí Jitkou Šmolíkovou, koná se v sálech kláštera.

22. 12. od 19.15 přednáška z cyklu P. Tomáše Pospíšila OP na téma *Písmo svaté* – „Věčnost Písma“

25. 12. od 16.30 prohlídka kostela PM Růžencové s odborným výkladem Mgr. Ireny Hamzové Pulicarové.

8. 1. od 16.30 bude v kostele PM Růžencové v rámci Tříkrálové sbírky 2011 uvedena koncertně Česká mše vánoční Jana Jakuba Rhyby *Hej mistře*.

ZNOJEMSKÝ KONVENT

*Dolní Česká 3, 669 02 Znojmo
tel., fax: 515 224 184, e-mail: znojmo@op.cz*

Dějiny a poslání dominikánského řádu

Klášter dominikánů ve Znojmě srdečně zve na přednáškový cyklus PhDr. Efréma Jindráčka, Ph.D. *Dějiny a poslání dominikánského*

řádu. Další přednáška cyklu se koná 17. 12. 2010, v 18.45 hod. v kapitulním sále kláštera, vchod Dolní Česká 1, Znojmo.

DARY NA DOROST

Dary na dominikánský dorost je možné zasílat na čú: 6375022/2700 s vs: 367678. Všem dárcům velmi děkujeme a modlíme se za ně, aby jim Pán jejich štědrost oplatil.

fr. Cyprián OP, syndik provincie

MNIŠKY – LYSOLAJE

Magistr řádu jmenoval S. M. Josefu Strettiovou OP členkou mezinárodní komise mnišek našeho řádu: Josefa službu v komisi přijala na šest let od 18. 11. 2010, v komisi zastupuje všechny kláštery mnišek v Evropě kromě Francie, Itálie a Španělska.

5. pražské sdružení laiků sv. Dominika srdečně zve všechny zájemce na svá setkání

VEČERY NAD SUMOU

Budeme se seznamovat s Teologickou sumou svatého Tomáše Akvinského formou společného čtení, výkladu a diskuze. Věnujeme se snadnějším – méně filosofickým otázkám ze Sumy, k nimž patří především morální témata a některá tajemství Kristova života.

Setkání se bude konat **každé třetí úterý v měsíci** po večerní mši svaté a nešporách u sv. Jiljí ve velké hovině. Nejbližší setkání se koná **v úterý 21. prosince**. Na programu je otázka ST III, 27 – O posvěcení Panny Marie.

Teologickou sumu lze najít v latinském a českém znění na webu: <http://www.krystal.op.cz/sth>.

HIC SUNT (DOMINI) CANES

– *Všem na očích, a přesto skrytí* –

Cortuum s. r. o. a Klášter dominikánů Praha si Vás dovolují pozvat na výstavu věnovanou devíti stoletím historie a života kapituly a dominikánského kláštera u sv. Jiljí na Starém Městě pražském.

Výstava je otevřena denně; v letní sezoně (duben až říjen) od 9 do 18 hodin; v zimní sezoně (listopad až březen) od 9 do 17 hodin.

Přednáškový cyklus k výstavě *Hic sunt (domini) canes*

Společnost Cortuum s.r.o. a Klášter dominikánů Praha pořádá přednáškový cyklus k výstavě *Hic sunt (domini) canes*. Přednášky se konají vždy v úterý od 17 hod. v barokním refektáři dominikánského kláštera.

Dominikánský klášter na Starém Městě – vidět a porozumět

7. 12. 2010 zasvěcená prohlídka kláštera a kostela sv. Jiljí včetně míst méně známých – Ing. Petr MACEK, PhD (sraz v barokním refektáři, poté komentovaná prohlídka)

Každé místo má svoji historii, která se stále odráží v jeho jedinečné podobě. Působivý areál dominikánského kláštera sv. Jiljí vznikl za zcela konkrétních okolností na zcela konkrétním místě. Dobové představy a ideály se odrazily ve výsledné podobě budov, které jsou jejich hmotnými svědky. Jednotlivé fáze se na sebe postupně vršily, vedly spolu spor i dialog. Někdy jsou tyto stopy patrné první pohled, jindy je musíme obtížně hledat v některých zdánlivě nevýznamných detailech. Na tyto skutečnosti se zaměří netradiční prohlídka konventu i klášterního kostela.

Co (ne)víme o Vánocích

14. 12. 2010 PhDr. Valburga VAVŘINOVÁ, Ph.D.

Kdy vlastně Vánoce začínají a jak dlouho trvají? Co je to Advent a kolik má nedělí? Co by nemělo chybět na vánočním stole? Odkud pochází zvyk stavět o Vánocích stromček a kdo je to Ježíšek? Všechny tyto otázky zodpoví Valburga Vavřinová, která vás poutavou formou seznámí s významem Vánoc jako důležitých součástí liturgického (církevního) roku a provede labyrintem vánočních zvyků a tradic. Společně se pokusíme najít odpověď, proč ryze křesťanský svátek Narození Páně tolik oslovuje srdce nás všech a každý rok přivádí do našich domovů intenzivní prožitek vzájemné sounáležitosti.

více na www.vystava-dominikani.cz

PROSBY O MODLITBY

- ❖ za nového magistra řádu fr. Bruna Cadoré
- ❖ za pražského arcibiskupa Mons. Dominika Duku OP
- ❖ za otce provinciála fr. Benedikta OP a bratry zastávající provinční officia
- ❖ za projekt přestavby pražského kláštera
- ❖ za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny
- ❖ za naše bratry a sestry, kteří kdekoli na světě trpí kvůli výkonu své služby
- ❖ za křesťany v Iráku
- ❖ za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ❖ za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA
- ❖ za nemocné členy, příbuzné a přátele dominikánské rodiny
- ❖ za naše bratry a sestry působící ve školství
- ❖ za naše bratry studenty ve Francii
- ❖ za znojenské mnišky, které hledají nový příbytek
- ❖ za projekt kláštera mnišek v Praze-Lysolajích
- ❖ za rozvoj teologie a křesťanské filosofie na Teol. fakultě v Č. Budějovicích
- ❖ za Postupovy v jejich těžké životní situaci
- ❖ za bratra Jana Pavla z LSSD, který je vážně nemocen

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY

(1. všeobecný, 2. misijní, 3. národní)

Denní modlitba: Nebeský Otče, kladu před tebe celý dnešní den. Přináším ti v něm své modlitby, práce, radosti i utrpení ve spojení s Ježíšem Kristem, který ve mši svaté neustále zpřítomňuje oběť sebe samého za záchranu světa. Duch svatý, který jej vedl, kéž je i mým průvodcem a vyzbrojí mě silou pro svědectví o tvé lásce. To vše přináším jako svou nepatrnou oběť, spolu s Pannou Marií, Matkou našeho Pána a Matkou církve, zvláště na úmysly, které nám předkládá Svatý otec a naši biskupové pro tento měsíc.

Prosinec

1. Abychom na základě vlastní zkušenosti s utrpením lépe chápali neklid a bolest, jež jsou údělem mnoha osamělých, nemocných nebo starých lidí, a velkoryse jim pomáhali.
2. Aby národy světa otvíraly dveře Kristu a jeho evangeliu pokoje, bratrství a spravedlnosti.
3. Aby světlo Adventu a Vánoc proniklo do srdcí všech lidí a přiblížilo Boží lid i těm, kteří s obtížemi hledají smysl života.

LAICKÁ SDRUŽENÍ SVATÉHO DOMINIKA

NOVÝ KONTAKT NA PROVINČNÍ MODERÁTORKU

Dagmar Ester Kopecká, Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5

e-mail: ester@op.cz

ZPRÁVY Z MÍSTNÍCH SDRUŽENÍ

MS NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ *(představený Jan Neumann)*

Provinciál České dominikánské provincie fr. Benedikt Mohelník OP jmenoval dne 21. října 2010 řádovým asistentem našeho sdružení fr. Vojtěcha Soudského OP.

MS OLOMOUC *(představená Zdislava Kvapilová)*

<http://opolomouc.googlepages.com>

11. 12. 2010 Setkání v klášteře – adventní rekolekce

MS PLZEŇ *(představený Jan Vincenc Horáček)*

Společná setkání každé první úterý v měsíci od 16.00 do 17.30 h. Program: společná modlitba, četba Stanov a Partikulárních směrnic, formační přednáška či rozhovor, liturgie hodin (nona). Po setkání je možno účastnit se s farností modlitby růžence, mše svaté (18.00) a nešpor. Srdečně zveme! (www.pmr.op.cz)

MS UHERSKÝ BROD *(představená Marie Anna Ondráčková)*

Dne 20. října 2010 byla představenou sdružení zvolena sestra Marie Anna od Andělů Ondráčková. Její zástupkyní se stala sestra Dagmar Kateřina Procházková. Členy rady byly zvoleny sestry Marta Alžběta Čerušková, Dagmar Kateřina Procházková a Věra Zdislava Pranečuková.

MS 3. PRAŽSKÉ *(představený Petr Ondřej Chaloupský)*

V prosinci se sejdeme v sobotu 11. 12. 2010 od 9 do 12 hodin v kapli sv. Zdislavy. Na programu bude rekolekce a časné sliby Evy Marie Dvořákové. Setkání povede P. Josef Slámečka. Informace o společných setkáních najdete na www.laici3ps.op.cz.

MS 4. PRAŽSKÉ *(představená Miloslava Anna Zásmětová)*

Další setkání našeho sdružení proběhne v sobotu 4. prosince 2010.

MS 5. PRAŽSKÉ *(představený Jan Jáchym Beneš)*

Od listopadu 2010 se mění termíny i forma setkání. Nadále se budeme scházet pouze jednou měsíčně – každé třetí úterý v měsíci po nešporách u sv. Jiljí ve velké hovorně. Nejbližší setkání se bude konat 21. 12. Více informací na str. 5 – Večery nad Sumou.

NAKLADATELSTVÍ KRYSTAL OP

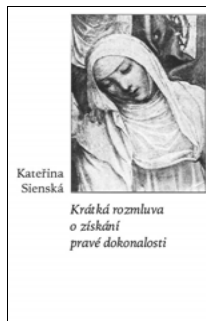
Krystal OP, Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 224 237 750

<http://krystal.op.cz>; e-mail: krystalop@volny.cz

Nakladatelství Krystal OP publikuje teologickou, duchovní a filosofickou literaturu. Je svázáno s dominikánským řádem a sídlí v pražském dominikánském klášteře.

Nakladatelství se snaží, stejně jako řád bratří dominikánů, sloužit slovem k poznání pravdy. Navazuje na prvorepublikovou dominikánskou edici stejného jména. Chcete-li nakladatelství Krystal OP finančně podpořit, můžete tak učinit prostřednictvím účtu Provincie řádu bratří Kazatelů: 6375022/2700, var. symbol 5797825. Předem děkujeme za Váš dar. Jedná se o položku odčitatelnou z daní. Potvrzení na požádání vystavíme.

NOVINKY

Kateřina Sienská:

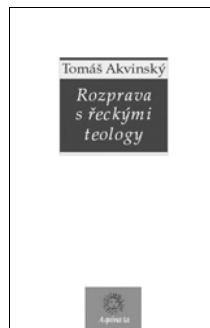
Krátká rozmluva o získání pravé dokonalosti

Dílko svaté Kateřiny o křesťanské dokonalosti, jehož překlad podáváme svým přátelům, se nezachovalo v krásné toskáňštině sienské světičky. Nejstarší rukopis je latinský překlad *Dialogus brevis s. Catharinae Sen. de acquirenda vera perfectione*. Nejstarší italský text, pořízený ovšem z překladů latinských, je P. Morassi OP z roku 1443. Kdo zná však světičku z jejích listů a *Dialogu s Boží Prozřetelností*, cítí, jak i tímto dílkem vane její duch. Je to duch života hluboce ponořeného v Boha, duch opravdové lásky, která znamená naprostý zánik egoistických

tendencí, je to duch hluboké odevzdanosti do vůle Boží a tichého spočinutí v náručí Božím. Knížička je opravdu charakteristická jak pro středověk, tak zvláště pro dominikánskou mystiku, která nachází ve svaté Kateřině Sienské svou velkou reprezentantku. (R. Dacík) *Brož., 20 str., cca 30 Kč*

Tomáš Akvinský: Rozprava s řeckými teology (*Contra errores Graecorum*)

Spis v latině nazývaný *Contra errores Graecorum* je rozbor některých teologických otázek, které se nacházejí v dobovém shrnutí nauky řeckých církevních otců (tzv. libellu). Přestože řada citátů řeckých otců je nepřesných a nelze je dnes dohledat jako reálné citáty známých děl, představuje Tomášův spis svébytné dílo, které reaguje hlavně na některé otázky trinitární teologie, christologie a eklesiologie. Zajímavé je, že Tomáš neobviňuje řecké otce z omylu, ale pouze upozorňuje na možnosti různého chápání některých jejich výroků. Poté se snaží

vysvětlit, v čem spočívá nebezpečí výkladu špatného a ukázat, jaký výklad je správný. Tato vstřícná interpretace východních církevních otců je i dnes příkladem, jak varovat před omyly, ukázat pravou nauku a přesto neznectit autory, kterých si jako svatých otců váží. *Brož., 160 str., 165 Kč*

KNIHKUPECTVÍ OLIVA

*Jilská 7, 110 00 Praha 1, tel. 606 657 544, <http://oliva.op.cz>
e-mail: knihy-oliva@quick.cz, Otevřeno: Po-Pá 10-18 hod.*

Knihkupectví, které se nachází v komplexu pražského dominiánského kláštera, nabízí kompletní produkci nakladatelství Křesťal OP a nejúplnější nabídku literatury a časopisů z oblasti křesťanství, judaica, pravoslaví. Najdete zde rovněž historickou a filozofickou literaturu. Novinky a kompletní nabídku naleznete v našem internetovém knihkupectví <http://oliva.op.cz>. Chcete-li být pravidelně informováni o novinkách, napište nám: [mailto: knihy-oliva@quick.cz](mailto:knihy-oliva@quick.cz). Těšíme se na Vaši návštěvu a objednávky!

NOVINKY

Gerhard Ludwig Muller: Dogmatika pro studium i pastoraci

KN, brož., 888 str., 990 Kč

Maria Campatelli: Křest

Každý den u pramenů nového života. Refugium, váz., 155 str., 160 Kč

Guy Gilbert: Buďte světlem!

Podobně jako předchozí úspěšná kniha je i tento text založen na reflexích a velkém množství konkrétních příběhů a příkladů ze života. *Portál, brož., 303 str., 355 Kč*

Harold S. Kushner: Překonat strach

Jak se radovat ze života ve světě plném hrozeb. Vyšehrad, váz., 188 str., 248 Kč

Josef Kandert: Náboženské systémy

Člověk náboženský a jak mu porozumět. Grada, brož., 200 str., 289 Kč

Anselm Grün: Smrt není konec

Co nastane po smrti? Paulínky, brož., 135 str., 145 Kč

Jan Konzal: Duch a nevěsta

Z dějin církevního podzemí ve 2. polovině 20. století. CDK, brož., 183 str., 198 Kč

Marek Orko Vácha: Kež bych pod hvězdami dobře odtančil svůj tanec

Cesta, váz., 197 str., 268 Kč

Egon Sendler: Ikony Krista

Víra – Umění – Liturgie – Teologie. KN, váz., 340 str., 450 Kč

RES CLARITATIS. Svět katolickýma očima

*Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, redakce@claritatis.cz
<http://res.claritatis.cz>, číslo účtu: 2400089111/2010*

RC MONITOR – publicistický čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Periodikum je distribuováno zdarma; jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.

objednávky: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, redakce@claritatis.cz
pravidelné zaslání zpráv e-mailem: registrace na <http://res.claritatis.cz>

RCM 33/2010 (vydáno 14. 11. 2010)

Z obsahu: Vlastenectví; Základní ujasnění – úvodník; Šťastné děti, rozhovor s manželi Bartoňovými; Slovo kněze; Česká katolická literatura bez Bible?; Nové mlčící církve; Personalismus a kultura života; Chvěje se, ale pevná není; Šest příběhů blízko-východních církví; Volby v USA 2010: Američtí voliči řekli „obamismu“ jasné „Ne!“

RCM 34/2010 (vydáno: 28. 11. 2010)

Z obsahu: Slovo Páně trvá navěky. O nové exhortaci *Verbum Domini*; Homeopatie – opravdu přírodní medicína?; Požehnaný Kříží, kéž vždycky záříš v zemích Evropy! Benedikt XVI. ve Španělsku; Maranatha – úvodník; O zpěvu při Národní pouti v Římě – rozhovor s Jiřím Kubem; Slovo kněze; Vzkaz mladých křesťanských demokratů KDU-ČSL; Jak to vidí Petr Piřha; Biskup Malý: Na křesťany v Iráku se zapomíná; Náboženství Slova, ne Knihy

JUBILEA BRATŘÍ A SESTER

9. 12.	S. M. Markéta Rybáková (Znojmo)	81. narozeniny
11. 12.	S. M. Josefa Nacházelová (Znojmo)	38. narozeniny
18. 12.	S. M. Teodora Relichová (Olomouc)	79. narozeniny
25. 12.	S. M. Vilemína Casková (Střelice)	89. narozeniny
27. 12.	Fr. Augustin Prokop (Plzeň)	58. narozeniny
30. 12.	S. M. Martina Štěpinová (Praha)	47. narozeniny
30. 12.	Fr. Tomáš Pospíšil (Plzeň)	30. výročí prvních slibů

Všem jubilantům blahopřejeme a vyprošujeme Boží požehnání.

MONS. DUKA PŘEVZAL DOKTORÁT *HONORIS CAUSA*

Děkan fakulty teologie prof. Mariano Delgado čte slavnostní laudatio Dominika Duky. Foto: P. Tomáš Roule, TS ČBK

Na svátek sv. Alberta Velikého, 15. 11. 2010, převzal Mons. Dominik Duka OP doktorát *honoris causa*, který mu udělila teologická fakulta univerzity ve švýcarském Fribourgu. Slavnostní udělení doktorátu se konalo v rámci univerzitního svátku *Dies academicus*. Laudatio pronesl prof. Mariano Delgado, děkan fakulty. Svůj pozdrav zaslal také velký kanc-

leř fakulty, fr. Bruno Cadoré, magistr řádu. Následující den přednesl oceněný Mons. Duka OP přednášku na téma „Historia magistra vitae: víra není ideologie, ale síla a světlo“. Text přednášky vám přinášíme v tomto čísle OPuscula. Ostatní texty a fotografie jsou k dispozici na www.op.cz a na webu TS ČBK.

HISTORIA MAGISTRA VITAE: VÍRA NENÍ IDEOLOGIE, ALE SÍLA A SVĚTLO

**Přednáška Mons. Dominika Duky OP, arcibiskupa pražského,
při obdržení čestného doktorátu na univerzitě ve Fribourgu 16. 11. 2010**

Magnificence, spectabiles, honorabiles, cives academici,
vážené dámy, vážení pánové,

chtěl bych vyjádřit svou vděčnost za udělenou poctu fribourgské univerzitě, jako i za pomoc a podporu z předešlých let. Byla to pomoc ještě v době nesvobody v mé vlasti, jako i po návratu svobody do naší země. Chtěl bych poděkovat za přednáškovou turné otců profesorů Christopha Schönborna, Adriana Schenkera, Benedikta T. Viviana, Gilles Emeryho, Jean-Michel Poffeta a dalších. Děkuji též za možnost studia mých mladších řádových spolubratří Inocenta Szaniszló, Benedikta Hajase, Otce provinciála Benedikta Mohelníka a přítomného P. Tomáše Petráčka.

Dnešní den je pro mne také jakousi realizací snů z mého dětství. Švýcarsko bylo zaslibeným rájem, o kterém vyprávěl můj rodný otec, který zde u vás prožil část období druhé světové války jako vojenský zběh na své cestě k Československé zahraniční armádě ve Velké Británii. Tuto akci spoluorganizoval dominikán Otec Jiří Maria Veselý, tehdy profesor milánské univerzity *Sacro Cuore* a vojenský kaplan českých jednotek v severní Itálii. Jednateltem byl československý velvyslanec při OSN pan Jaromír Kopecký, později odsouzený v procesu s Dr. Miladou Horákovou, která se stala obětí komunistické zvrůle a persekuce, na jejíž obranu se postavila tehdejší světová kulturní, politická i náboženská veřejnost, avšak marně. Švýcarsko – Fribourg, to bylo téma vzpomínek a rozhovorů mého předchůdce exprovinciála, Otce Magistra Metoděje Habáně, který zde studoval ve 20. letech minulého století psychologii. Vzpomínal především na Otce Vincenta Zapletala, kterého v životopisné monografii s rozбором jeho díla přiblížil Dr. Tomáš Petráček v české i francouzské publikaci. Je to jen krátký výčet z mých vzpomínek, které tvoří můj velký dík, ale působí mi i radost ze skutečného významu zdejší univerzity v mém životě, v životě řádu, církve, ale i v mezinárodním společenství. Ještě jednou přijměte, prosím, můj dík a přání Božího požehnání k dalšímu rozvoji univerzity.

Historia magistra vitae seu historia docet, myslím, že tento krátký úvod potvrzuje vyslovené diktum. Úvodní řádky se nemohly obejít bez toho, aniž by se nedotkly, či nepotýkaly s otázkou svobody. Můj osobní, občanský, náboženský, ale i církevní a řádový život byl a je existenciálně spojen s touto otázkou, resp. se skutečným významem svobody v životě jednotlivce a společnosti.

Čechy, České království či Česká republika leží ve středu Evropy. Křesťanství, které vytváří podhoubí naší existence má opravdu hluboké kořeny. První zmínku nalézáme již v době sv. Ambrože, kdy markomanská královna Fritigilda píše sv. Ambrožovi do Milána list s prosbou o zaslání instrukcí pro přípravu dospělých katechumenů. Odpovědi se však nedočkala, a proto se za ním osobně vydala, ale nezastihla jej už naživu. O dalším osudu tohoto přání a jeho naplnění dále nic nevíme. Později v 6., či 7. století nalézáme v hrobech Langobardů křesťanské symboly a dokonce v blízkosti Prahy byly archeology objeveny základy pravděpodobného křesťanského chrámu z této doby. V roce 831 přijímají moravští páni křest v Passově a po té v roce 845 čtrnáct českých vladyků přijímá křest v Řezně. Archeologické vykopávky potvrzují také přítomnost iroskotských misionářů. Text modlitby otcenáše ve staročeském jazyce prozrazuje předcyrilometodějský původ. V roce 863 na pozvání knížete Rostislava přichází na Velkou Moravu cyrilometodějská misie. Velká Morava se tehdy rozkládala na území dnešní Moravy, západního Slovenska, severního Maďarska a části východního Rakouska (Panonie). Proč vzpomínám tuto dávnou minulost? Ona je totiž stále přítomna v naší historii i v současnosti. Křesťanství přichází, aby oslovilo naše předky na základě svobodného rozhodnutí. Co bylo

důvodem k tomuto pozvání? Co ovlivnilo toto rozhodnutí knížete Rostislava? Byl to nový životní styl vyznavačů a ctitelů kříže, který lákal předky naší kotliny k přijetí křtu. Slovanský výraz *křest* je odvozen z latinského slova *crux*, nebo německého *Kreuz*. Kříž, toto jedinečné setkání svobody a lásky, kterým je dílo našeho vykoupení v Ježíši Kristu, tak jako dílo stvoření v pojetí tomášovské tradice je dílem Boží lásky, tak je tomu také i s tajemstvím vykoupení. V tomto tajemství, v této teologické platonicky laděné interpretaci (editus – reeditus) souzní antická, židovská, ale i křesťanská tradice. S křížem se setkáváme v symbolice všech evropských národů, či států, ve státním znaku či na vlajce. To je naše civilizace, to je Evropa. To je také naše schopnost porozumění a otevřenosti, solidarity i subsidiarity. S tímto vyobrazením tajemství vykoupení a znovustvoření se setkával pražský biskup sv. Vojtěch, první biskup české krve v Římě na Aventinu, kde ho spatřil na bráně baziliky sv. Sabiny. Je to první zobrazení Ukřižovaného (5. st. p. Kr.).

Kříž v apsidě římské baziliky sv. Klimenta nám připomíná, že zde je pohřben sv. Cyril – Konstantin, filozof, překladatel Písma do staroslověnštiny první slovanské Bible. Prolog k Janovu evangeliu hovoří o Slově, o Slově, které přináší světlo, poučení, je Slovem Lásky. Nemohu nezpomenout, že právě o Velikonocích se v synagoze čte Píseň Písní. Mluvit o Bibli, jejích překladech a výkladech má své legitimní místo zde na univerzitě ve švýcarském Fribourgu. Vždyť i zmíněná jména profesorů v mém projevu jsou jména známých a mezinárodně uznávaných biblistů. Spojují také Fribourg s Jeruzalémem a naší Jeruzalémskou biblickou školou, ale také s její Jeruzalémskou Bibli, která se stala i mým osudem. Je namístě a spravedlivé poděkovat za pomoc, především Otci Benedictovi Vivianovi za konzultace, které poskytl, především překladatelům Jeruzalémské Bible do českého jazyka. Panu Františku X. a paní Dagmar Halasovým, jako i celému pracovnímu týmu českého překladu.

Bible provází celé naše národní, náboženské a kulturní dějiny. Česká Bible, její staročeský překlad – Kodex leskovecko-drážďanský z 1/2 14. století je dílem vrcholné doby našich dějin za vlády Otce vlasti, císaře a krále Karla IV. Tento kodex byl určen sestřám dominikánkám v Praze, neboť Anna Leskovicová, které je připsán, byla podpřevorkou kláštera sv. Anny. Dílo vychází ze svatoklimentského skriptoria a podíleli se na něm magistři Karlovy univerzity (dominikáni, augustiniáni a minorité). Hlavní úlohu připsují badatelé otcům dominikánům, především zpovědníku císaře Karla IV. Janu Moravcovi. Tak, jako vrcholná latinská tvorba v apogeu přemyslovské dynastie, je v době Otce vlasti Karla IV. staročeský překlad Bible výrazným vkladem českých dominikánů. Zde můžeme též připomenout Koldu z Koldic v souvislosti s Passionálem abatyše Kunhuty. Byla to doba, kdy českou provincii spravoval Mistr Eckhart, kdy byla také v noviciátě (dnes bychom asi řekli – v kandidatuře) téměř dva roky ve zmiňovaném klášteře sv. Anny matka Karla IV. Eliška Přemyslovna. Tím se i vysvětluje císařova přichylnost k dominikánskému řádu,

jak o tom svědčí galerie Mistra Theodorika v kapli sv. Kříže na Karlštejně. Tato galerie zobrazuje světce, vyjmenovávané v dominikánské litanii ke všem svatým. Jde o vrcholné dílo zaalpského gotického malířství a zdobí kapli, ve které byly uchovávané korunovační klenoty s ostatky sv. Kříže.

Podobně o přátelském vztahu císaře Karla k dominikánům svědčí jeho přijetí bl. Rajmunda z Capuy tehdejšího Magistra s bratřími, kteří se účastnili generální kapituly Řádu v Praze, kde při jejím zahájení při liturgii asistuje Karel IV. jako jáhen, v duchu korunovačního ritu. V závěru kapituly pak hostí bratry na pražském královském Hradě. Přítomnost dominikánů se projevuje i v reformním úsilí o nápravu kléru jako i v hnutí Devotio moderna. Je to především postava dominikána Jindřicha z Bitterfeldu s jeho důrazem na význam Eucharistie v duchovním životě. Vyslovuje požadavek časného a častého svatého přijímání. Nejrevolučnější je jeho otevření přístupu k přijímání pro manžele, kde manželské soužití není překážkou a nevyžaduje se manželská zdrženlivost, jak tomu bylo ve středověku vzhledem k chápání sexuality vlivem platonismu, či neoplatonismu. Dominikánský vliv se též projevuje, jak píše Alfred Thomas, při vzniku básnické legendy o sv. Kateřině, jako i při sepsání rytířského eposu Alexandreida. Je zajisté zajímavé, že ideál rytířských ctností odpovídá v Alexandreidě ideálu ženství, což by vypovídalo o tvůrčím vlivu vzájemného působení ženských a mužských dominikánských klášterů. Zůstává opravdu významným svědectvím o vlivu mendikantství na náboženský kulturní a politický život jak přemyslovských, tak lucemburských Čech, kde především ženské postavy z královské dynastie hrají výraznou roli v dějinách země a církve jako sv. Anežka Česká, převorka Markéta, královna Anna, či již zmiňovaná podpřevorka Anna Leskovicová, která též patří svým původem k české šlechtě.

V době husitských válek, které vyprovokovalo především radikální křídlo táboritů a orebitů, dochází k rozpadu řeholního života, kláštery jsou v troskách, řeholníci z části povražděni, zčásti utíkají do exilu a Karlova univerzita živoří. Nad tímto obdobím se tyčí postavy dvou Janů. Sv. Jana z Nepomuku, pražského generálního vikáře, který vidí reformu v kontinuálním naplňování náboženského života, charitativní činnosti a v právních reformách. A to jak v otázkách církevní autonomie vytyčené čtvrtým Lateránským koncilem v oblasti kanonického práva, tak v právních reformách dotýkajících se postavení žen, především vdov v otázce práva na dědictví. Naproti tomu Jan Hus vidí nápravu ve zpětném návratu do minulosti ke kořenům prvotní církve v duchu J. Wiklefa, s požadavkem revolučního donucení k nápravě. Připomíná tak postoj sv. Augustina ve sporu s donatisty. Oba Janové se stanou obětí násilné smrti. Jeden je popraven králem v Praze a druhý upálen v Kostnici. V případě sv. Jana Nepomuka šlo o justiční vraždu. V případě Mistra Jana Husa o odsouzení, které není přijatelné současnou justicí v demokratickém světě, ale není možné obvinít kostnický sněm z justiční vraždy. V duchu středověkého chápání jednal koncil „lege

artis“, ale hlavní protagonisté v Husově kauze přesto usilovali o jeho záchranu. Nejnověji se k tomuto problému vyjádřil Dr. Jiří Kejř, docent Karlovy univerzity, právní historik, evangelík, v knize *Jan Hus známý i neznámý*. Úloha dominikánů v tomto procesu je ambivalentní. Vystupují jako kritici Jana Husa, ale v procesu smírného řešení mezi Římem a utrakvisty hrají spíše pozitivní roli. Modus vivendi tzv. kompaktáta, byl vyjednáán v dominikánském klášteře v Jihlavě a normy upravující vztahy k utrakvismu byly připraveny opět v dominikánském klášteře v Chebu a jsou známy pod názvem Chebský soudce. Stále si můžeme klást otázku, kde je autentické křesťanství. Nastává tak dvojí linie duchovních, ale i politických dějin naší země. Zmíněné radikální husitství, na rozdíl od umírněného utrakvismu univerzity a měst, utopí pokus české reformace v krvi, jak napsal protestantský historik Amadeo Molnár ve své zajímavé studii *Valdenští a evropský rozměr jejich vzdoru*. Přesto musíme utrakvismu po bitvě u Lipan poděkovat za probuzení zájmu o Písmo svaté a jeho rozšíření. Rovněž tak je třeba připomenout prohloubení eucharistického kultu a obranu liturgického umění.

Novodobá historie se stále bude k této dualitě dějinného vývoje vracet i přes období násilné rekatolizace, která byla prováděna přes odpor historických řeholí a pražského arcibiskupa Arnošta Harracha. Víme, že to bylo jak uplatnění výnosu Augsburského sněmu: „Cuius regio, eius religio“, tak i odplata za pokus nastolit nový řád vzpourou, které se postavil do čela vyznavač kalvinismu kurfiřt Fridrich Falcký, či později švédský král luterán Gustav Adolf. Tímto byl na dvě století zcela potlačen náboženský smír nastolený králem Jiřím z Poděbrad a potvrzený majestátem císaře Rudolfa II. Neuspěl ani pokus Ferdinanda I. na Tridentském koncilu, který byl ve svém traktátě *Liber reformationis*, podporovaný sv. Karlem Boromejským. Machiavelismus převážil na obou stranách a znemožnil vznik náboženské tolerance. Nemorální, ale pragmatická zásada Augsburského sněmu rozdělila západní Evropu. Zaniká velký pokus o křesťanskou Evropu tzv. Corpus christianorum. Nábožensky se vytváří v Evropě tripartita: katolictví, protestantství a pravoslaví. Byl zachráněn mír, přesto bych si dovolil položit otázku: „Ale za jakou cenu?“ Juan Caramuel Lobkowitz, pražský generální vikář a první designovaný královéhradecký biskup ve svém morálně-teologickém traktátu obhájil mravní přípustnost Vestfálského míru. V některých bodech nám tento mír může připomínat Mnichov, či Jaltu. Úsudek ponechávám dějinám a vašim úvahám.

Barokní doba však umožnila nový rozvoj. Románský jih v oblasti kultury, náboženského rozvoje představil nový životní styl, který byl přitažlivým i pro mnohé z protestantského světa. O tom svědčí i rozhodnutí dcery Gustava Adolfa Kristýny, která konvertuje a nachází svůj domov v papežském Římě. Také i ve spisech Jana Amose Komenského nalézáme typické rysy vlastní barokní literatury. Tato velká epocha otvírá nový svět a klade si nové úlohy. Španělské zlaté století, francouzská spirituální škola kardinála Berulla vydává o ní svědectví zrovna tak jako Berniniho

Řím, či Santiniho a Diezenhoferova Praha. Sv. Jan Nepomucký jako barokní světec uchrání českou zbožnost i jazyk a kulturní svébytnost.

Národní obrození může tak vyrůstat z barokní kultury, z dějin jezuity Bohuslava Balbína, katolického protějšku Jana Amose Komenského, jako i z kroniky Václava Hájka z Libočan, posledního utrakvistického kněze a kaplana sester dominikánek u sv. Anny v Praze. Úsilí národních obrozenců by nebylo možné bez svatojánských putí a zmíněných autorů.

Po nesplnění snah o trilitě habsburské monarchie nová, silně nacionalisticky laděná generace odmítne Vídeň a Řím. Jako symbol svého odporu vytvoří osvícensko-liberální pojetí postavy Jana Husa spolu s idejemi utopického komunismu, který se stane konstrukcí dějin i tak významné osobnosti jakou byl dějepisec českého národa František Palacký. Ideálem mu je raná společnost bez soukromého majetku a společenských tříd. To je doba slovanské občiny, to je radikální husitství, to je jeho vize budoucnosti nové společnosti. S ní bude z počátku operovat i program nově vzniklé Československé republiky heslem: „Tábor je náš program.“ Zde je jeden z opěrných pilířů komunismu v Čechách, ale také i příčina vnitřního rozkladu státu po Mnichově 1938. Přitom přihlášení se ke svatováclavské tradici v roce milénia zavraždění sv. Václava 28. 9. 1929 bylo také reakcí na vnitropolitickou situaci země, která se ve své převaze hlásila ke katolictví.

Ještě bych rád dodal, že druhá polovina 19. století byla dobou rozchodu české inteligence s křesťanstvím, především s římskokatolickou církví. O záchranu se pokoušela tzv. katolická moderna, ale její pokus vyústí po první světové válce v založení nacionální a teologicky modernisticky orientované Československé církve. V 60. letech se tato církev přihlásila k trinitárnímu dogmatu a byla přijata do světové rady církví. V této nové situaci přijala název Československá církev husitská. Byl to možná i pokus rozejít se s prokomunistickou minulostí 50. let, kdy duchovní této církve tvořili kostru státních institucí na likvidaci náboženského života, především římskokatolické církve. Vedoucí představitelé této církve byli členy komunistické strany, zasedali v tzv. hradní organizaci spolu s vedením komunistické strany a státu.

Od počátku sledujeme osud Bible, české Bible v náboženských a kulturních dějinách. Konec 15. století po husitských válkách, jako i 16. století je dobou náboženského smíru a tolerance, celkové obnovy náboženského života i římskokatolické církve. Nové historické bádání ukazuje, že Morava již v době před třicetiletou válkou byla z větší části katolickou a v Čechách se počet římskokatolických věřících mohl pohybovat od 10 do 15 % obyvatel. Velmi důležitou roli v náboženském a kulturním životě, především ve školství a literatuře, hrála česko-bratrská menšina s 5 % obyvatel. Získávala a snažila se a chtěla převzít do rukou i vedení země. Většina vyznavačů utrakvismu opustila tento směr, který po Basilejském koncilu vytvářel určitou unii s katolictvím a stali se z velké části luterány

a konzervativní část splynula s římskokatolickou církví (viz Václav Hájek z Libočan, kaplanem sester dominikánek). Období náboženského smíru a kulturně ekonomického rozvoje a především objev knihtisku pomáhají k tomu, aby se Bible stala knihou nejen zámožného měšťana, aristokrata, ale i knihou mlynářů, sedláků a řemeslníků. Melantrichova tištěná Bible umožnila, že zmíněný český překlad se stal výchozí četbou národa a kultivoval jak náboženský život, tak i pomáhal rozvoji literárního života. Čeští bratři svým důrazem na autenticitu biblického života v době humanismu obohatí právě v rudolfínské době duchovní a kulturní život, tzv. králickým překladem Bible z originálních jazyků. Podobné úsilí na katolické straně podporované olomouckým kardinálem Františkem Ditrichštejnem a vedené kapucínským studijním kruhem nenašlo schválení v Římě.

Barokní Biblí se stane Bible svatováclavská, otců jezuitů Jiřího Konstance, Jana Banera a Matěje Václava Šteyera, která nahradila, či potlačila v době rekatolizace Biblí králickou, která se v té době stala Biblí disidentů a pod vlivem kalvínské orientace vyřadila deuterokanonické knihy. To znamenalo rozchod i s husitskou tradicí, která ve své vojenské, či bojové tradici stavěla na knihách Makabejských.

Jezuitské školství spolu s jezuitským divadlem dává novou možnost užití Bible v širším kontextu. Bible je opět zdrojem inspirací pro literaturu, poezii, hudební a výtvarné umění. Neboť kalvínský směr zamezoval rozvoj náboženského malířství a sochařství. Biblický překlad zapříčinil i vydání české barokní gramatiky *Brus jazyka českého*. Barokní období patří k největším etapám našich dějin. Je to doba dialogu s pražskou židovskou obcí, o čemž svědčí hebrejské texty Juana Caramuela Lobkowicze. Je to především diskuse o důkazech Boží existence netradiční cestou, na níž pak naváže v 19. st. kněz osvícenec Bernard Bolzano se svými matematickými důkazy Boží existence spolu s matematickou teorií množin. Vzniká tak tradice pražské matematické školy, která nikdy, ani v době komunistického militantního ateismu nerezignovala z racionality teismu a byla vždy trnem v oku tzv. vědeckému ateismu, který se však k vědě nikdy nevypracoval.

Zánik habsburské monarchie byl provázen také otázkou vztahu k dynastii, kde se na principu duality setkáváme s vídeňskou a budapešťskou vládou, které po bitvě u Hradce Králové 1866 prosadily zánik konfesního státu. Myslím, že nelze hovořit o nedostatku náboženské svobody v tomto období. Zmíněné vlády vystupovaly antiklerikálně a Prahu nazývaly bigotní a konzervativní. V této situaci se stává jedinou oporou církve císař se svým právem veta, kterým pomáhá a ochraňuje církev. Tím vzniká dojem privilegovaného postavení římskokatolické církve. Škola, kde zůstává na rozdíl od většiny evropských zemí povinná výuka náboženství s modlitbou, se stane hlavním kolbištěm liberalismu 19. st., který především v náboženském kontextu usiloval o „svobodu od náboženství“ a prosazoval vytlačení náboženství do kostela a sakristie. Spor byl ve škole personifikován v podobě učitel kontra kněz-katecheta.

A tak monarchie z velké části má pouze vnější nátěr a fasádu katolicismu. Na frontách první světové války se znovu setkávají učitelé a žáci ve vojenské uniformě. Vojenští veteráni a učitelstvo spolu s dělnictvem organizovaným ve spolcích ovlivněných marxismem se stanou hlavními nositeli sekulárního a po odluce volajícího samostatného československého státu. To však neplatilo pro venkov, ale především pro Moravu, Slovensko a Podkarpatskou Rus, nejvýchodnější i nejzranitelnější část bývalé Československé republiky. Především v Čechách přistoupil ještě další fenomén, kterým byla zemědělská reforma, konfiskace půdy velkým vlastníkům. Církev i ve vlastním zájmu podporovala úsilí šlechty v odporu proti této reformě, což se také z části podařilo. Značná část rolníků zklamaná nenaplněnou vidinou bohatství se k římskokatolické církvi obrátila zády. Téměř 1/4 českých obyvatel odchází do nově vzniklé Československé církve, posílí se i postavení protestantských církví, výrazně poklesne počet praktikujících a mnozí potřebují církve pouze při křtech, svatbách a pohřbech. Přesto zůstává ČSR státem s většinou římskokatolického obyvatelstva. Jak jsem již shora naznačil, obratem v tomto vývoji se stalo svatováclavské jubileum v roce 1929 spolu s dostavbou katedrály sv. Víta, která je chápána jako symbol svobody a národní suverenity. V roce 1935 celostátní sjezd katolíků všech národností bývalé ČSR připomínal německý katolikentag či národní eucharistický kongres. Byl výrazem nové symbiózy a kooperace mezi státem a církví v Československé republice. ČSR hledala především oporu před nacismem a proti útokům Adolfa Hitlera. Lacordairovo heslo: „Svobodná církev ve svobodném státě“ přichází ke slovu při publikování jeho životopisu v populární dominikánské edici Vítězové.

Druhá světová válka zastihne církve na straně národa a jeho zápasu o svobodu. Více jak 10 % římskokatolických kněží, včetně sudetoněmeckého kléru, se ocitá v nacistických koncentračních táborech a vězeních. Část národa odchází do exilu a připojuje se k Československé zahraniční armádě. Dokonce dva kněží se stali členy zahraniční vlády prezidenta Edvarda Beneše v Londýně. Premiérem byl Mons. Jan Šrámek.

Obnovení svobody po pádu nacistické třetí říše přineslo církvi nové postavení. Politickonáboženským problémem se však stal Slovenský štát prezentovaný prezidentem knězem Jozefem Tisem. Eskaloval v souvislosti s jeho popravou. Tento problém byl jedním z důvodů rozdělení Československa v roce 1993. Není však smyslem této přednášky více hovořit o tomto ožehavém a bolestném případu, kdy i po intervencích Vatikánu nedošlo k jeho rezignaci na úřad prezidenta. V důsledku porážky Německa bylo odsunuto 2,5 mil. sudetských Němců. Církve tak ztratila další 1/4 věřících.

Komunistickým pučem v únoru 1948 nastává nová etapa církve v naší zemi. Postupně po stalinistických procesech je církev zbavena hierarchie, v jejímž čele byl kardinál Beran. Dochází v několika vlnách k totální likvidaci mužských a ženských

klášterů a všech institucí, které byly jimi zřízeny: teologická učiliště, školy, nakladatelství, charitativní a zdravotní zařízení apod. V rámci tehdejších opatření na území nynější ČR je založeno jediné teologické učiliště s kněžským seminářem s určením tzv. numerus clausus, kdy můžeme hovořit o 20 novokněžích ročně s výjimkami Dubčkovy a Gorbačovovy éry. Všichni členové mužských řeholí prošli vězeními, pracovními tábory a trestnými vojenskými útvary. V 60. letech se stali převážně dělníky a zaměstnanci průmyslových a zemědělských podniků. Podobně 2/3 diecézních kněží prošli stejnou cestou, většinou ve zkráceném období a po té, po slibu věrnosti, jim byla dána možnost omezeného působení pod dohledem církevních tajemníků. Tito tzv. církevní tajemníci určovali personální obsazení míst ve farnostech a ve vedení diecézí, jako i rozsah duchovního působení. Všechny ostatní instituce a spolky náboženského a občanského života byly zakázány a jejich vedení bylo uvězněno a členové persekvováni. Počty vězňů svobody svědomí (náboženských a politických odpůrců) dosáhly minimálně 1/4 milionu a k tomu je potřeba připočíst rodinné příslušníky diskriminované a pronásledované na svobodě. Dojdeme tak k počtu 20 % obyvatel, které bylo bezprostředně vystaveno násilí a kvůli komunistické diktatuře. Pochopme, jaký dopad byl na zbývající 3/5 obyvatelstva, které bylo konfrontováno s tímto masovým pronásledováním. Přičemž 1/5 z nich vytvářela tento tlak, nebo se na tomto teroru podílela. Více jak 400 000 obyvatel hledalo útočiště v exilu ve dvou emigračních vlnách v letech 1948 a 1968. To byla komunistická Československá socialistická republika.

V době totality církev nerezignovala, ale vytvářela ilegální síť, které jí pomáhaly žít a přežít. Tajná studia, překlady náboženské literatury, duchovní obnovy, příprava budoucích kněží, řeholníků a řeholnic. Po zkušenostech ve vězeních a různých pracovních táborech se vytváří vnitřní církevní solidarita, ztrácí se rivalita mezi diecézemi a řeholemi. Mízí zbytečná administrativa, úřední kastování, oslovení „pater“ se stává obecným a namísto Vaše Milosti či Vaše Excelence přichází Otče opate, Otče biskupe. Po zklamání, kterým bylo ukončení Pražského jara okupací ČSSR vojsky Varšavské smlouvy, stává se Bible, její nový překlad, útěchou a zdrojem síly. V této souvislosti je překlad spojen s liturgickou reformou Druhého vatikánského koncilu, což byla jediná uskutečnitelná reforma tohoto koncilu v bývalé ČSSR v době tzv. normalizace. A tak vzniká liturgický překlad biblických textů a v rámci deseti let i nový první ekumenický překlad Bible. Chybí však v těchto vydáních úvody i poznámky. A tak se zrodil plán překladu Jeruzalémské Bible v českém jazyce. V této situaci se současně rodí i „nový model“ církve. Instituce jako taková je paralyzovaná ze strany totalitního režimu, který prosazuje a ovlivňuje jmenování duchovních, kteří jsou většinou připraveni respektovat restriktivní nařízení státu, nebo jsou pasivní a připraveni vyhovět ideologickým komisím na úrovni státu, krajského úřadu, okresního úřadu a vydání všanc kontrole tajné policie. V tomto prostředí se vytvářejí nová společenství církve, která se musí opírat sama o sebe, vzájemná důvěra, úcta

i přátelství dostávají tak plnohodnotné místo v životě církve. Postavení kněze v těchto společenstvích se mění, uvědomuje si význam laikátu, který není určen pouze pro realizování kněžských záměrů, ale chápe věřící jako bohatství církve a zdroj kompetentnosti v rozličných oblastech života. Po této atmosféře v životě církve nám dnes zůstává nostalgie. Přesto však církev v ilegalitě musela vytvořit určitou infrastrukturu: paralelní interdiecézní orgán, který spolupracoval a ovlivňoval kněze i laiky v jednotlivých diecézích a navazoval v případě důvěry i kontakt s oficiálním vedením diecézí. Vytvořily se i ilegální konference mužských a ženských řeholních představených. Autoritou se stal pražský arcibiskup kardinál František Tomášek. Existovala spolupráce především s hierarchií okolních zemí Polska, Německa i Rakouska. Rovněž tak pomáhala i ústředí jednotlivých řeholí a vyšší představení v sousedních zemích. Toto vše bylo organizováno s vědomím a požehnáním papeže Jana Pavla II. Kardinál Tomášek se postupně stal nejenom představitelem katolické církve, ale můžeme říci i celého národa, resp. obyvatel bývalého ČSSR. Proto také byl navštěvován politickými reprezentanty cizích zemí. Prvním, kdo zahájil tuto praxi, byl západoněmecký ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher.

Církev v naší zemi díky právě předchozímu vývoji velmi rychle obnovila svou infrastrukturu, neohlídala však nabubřelost byrokracie, která sama o sobě, pokud je v rozumných mezích, církvi slouží, pokud však překročí rozumnou mez, je málo funkční a nevytváří ani aktivitu církve, ani neumožňuje její autoritu. Autorita musí mít pokorný a služebný charakter. Dnes více jak jindy musí mít přirozený základ v osobnosti nositele úřadu, který počítá s každým z článků v řetězci Božího lidu. Otevřenost a pravdivost nejsou překážkou, i přiznání slabosti a občasné nekompetentnosti, jako i selhání neubírá autoritě na vážnosti. Naopak zastírání a nepřiznané chyby jsou největším nepřítelem autority v církvi i ve společnosti. Nárůst komisí, rad a konferencí nenahradí spontánní aktivitu jednotlivců, kteří spíše potřebují usměrnění a morální podporu, než sešňorování formou předpisů, zákazů a nařízení. Strach, který byl v závěrečném období totality překonán, si našel cestu zpět. A to v podobě úzkostlivosti a obav před budoucností. Hloubka víry vyrůstající z pokorného poznání Pravdy, Boží Pravdy, je vizí a řešením naší současnosti, kterou spoluvytváříme. Sny a obavy o budoucnost jsou spíše utopie, o kterých my nerozhodujeme. Těmito několika postřehy bych chtěl ukončit mé zamyšlení nad dějinami a přítomností mé církve v naší vlasti. *Historia magistra vitae, historia docet.*

Děkuji za vaši trpělivost. Díky.

*Mons. Dominik Duka OP
arcibiskup pražský
www.op.cz*

PROVINCIAL DOMINIKÁNŮ

P. Benedikt Mohelník OP
Husova 234/8, 110 00 Praha 1
☎/fax/zázn: 224 219 685
✉ provincial@op.cz

MNIŠKY KAZATELSKÉHO ŘÁDU

S. M. Anežka Suchánková OP
Dolní Česká 1, 669 02 Znojmo
☎ 515 221 161
✉ mnisky@op.cz

S. M. Kateřina Foltová OP
Lysolajské údolí 106/21
165 00 Praha 6, ☎ 220 923 159
✉ monialesop@volny.cz
web: moniales.praha.op.cz

ROZJÍMAVÉ SESTRY SV. DOMINIKA

S. M. Terezie Eisnerová OP
Nám. bří Jandusů 21
104 00 Praha 10-Uhřetěves
☎ 267 712 611, 267 712 614
✉ sestryop@volny.cz

ČESKÁ KONGREGACE SESTER DOMINIKÁNEK

S. M. Miriam Hřebacková OP
Veveří 27, 602 00 Brno
☎ 541 214 846
✉ kongregace@dominikanky.cz
web: dominikanky.cz

Konvent sester dominikánek Katolický domov studujících

Černá 14, 110 00 Praha 1
vrátnice KDS: ☎ 224 934 496
ředitelna: ☎ 224 934 856
konvent sester: ☎ 224 934 655
✉ info@dominikanka.cz
✉ info@kds.op.cz
web: kds.op.cz

DÍLO BLAŽENÉ ZDISLAVY

s. Marie Terezie Legnerová
Charitní domov
592 54 Moravec

SDRUŽENÍ KNĚŽÍ A JÁHNŮ SV. DOMINIKA

P. Antonín Damián Nohejl
Popelníková 52
312 06 Plzeň
☎ 602 327 842
✉ semperfides@seznam.cz

LAICKÁ SDRUŽENÍ SV. DOMINIKA

Dagmar Ester Kopecká
Nám. Chuchelských bojovníků
11/5, 159 00 Praha 5
✉ ester@op.cz

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

P. Cyril Molnár OP
☎: 515 224 184, ☎ 724 320 064
✉ cyril@op.cz

DOMINIKÁNSKÁ KNIHOVNA

Husova 8, Praha 1
tel. 224 235 731
✉ knihovna.praha@op.cz

Nakladatelství KRYSTAL OP

Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 237 750
✉ krystalop@volny.cz
web: krystal.op.cz

OLIVA – knihkupectví

Jilská 7, 110 00 Praha 1
✉ knihy-oliva@quick.cz
web: oliva.op.cz

SALVE. Revue pro teologii a duchovní život

Hradčanské nám. 16
119 02 Praha 1-Hradčany
☎ 603 229 688
✉ dominika@apha.cz
web: salve.op.cz

Společnost Tomáše Akvinského (S.I.T.A.)

P. Štěpán Filip OP
✉ SITA-cz@quick.cz
web: agora.metaphysica.-skaut.org/sita

VEČERNÍ EVANGELIZAČNÍ ŠKOLA

P. Jan Rajlich OP
✉ jan@op.cz; web: misie.op.cz

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Radim Ucháč, Hlubočepská
85/64, 152 00 Praha 5
✉ info@prolife.cz
web: prolife.cz

HNUTÍ SVĚTLO-ŽIVOT (OÁZY)

P. Jan Rajlich OP
oaza.op.cz

SERVO o.p.s.

Daisy Zdislava Waldsteinová
Sněmovní 11
118 00 Praha 1
☎ 602 367 505

Mons. DOMINIK DUKA OP

Arcibiskupství pražské
Hradčanské nám. 16
119 02 Praha 1–Hradčany
☎ 220 392 201 (sekretariát)
fax: 220 515 396
web: www.apha.cz

RES CLARITATIS

zpravodajství z katolického
světa, redakce@claritatis.cz
web: res.claritatis.cz

IDI – International Dominican Information

curia.op.org/.../idi

Summa theologiae

krystal.op.cz/sth/sth.php

DOMINIKÁNI NA INTERNETU

curia.op.org – centrální stránka dominikánů ve světě

www.op.cz – hlavní stránka dominikánů v ČR

op@konference.op.cz

= e-mailová konference

misie.op.cz – apoštolát provincie

www.dominikani.sk – dominikáni na Slovensku

praha.op.cz – klášter dominikánů Praha

plzen.op.cz – klášter dominikánů Plzeň

olomouc.op.cz – klášter dominikánů Olomouc

www.zdislava.cz – klášter dominikánů Jablonné v Podjí

csos.op.cz – církevní střední odborná škola Bojkovice

www.dominik.cz – stránky o svatém Dominikovi

tyn.op.cz – stránky věnované fr. Tomáši Josefu Týnovi OP

breviar-op.cz – dominikánský breviář online